

Šis ir īss un parocīgs kopsavilkums, kas ietver vissvarīgāko kursa informāciju.

1 Mācību mērķi

Šī 75 minūtes ilgā kursa noslēgumā jūs zināsit:

- kāpēc preču izcelsme muitai ir svarīga;
- kā darbojas nepreferenciālas izcelsmes noteikumi;
- kā darbojas preferenciālas izcelsmes noteikumi;
- dažādus preferenču režīmus;
- kas ir reģistrētais eksportētājs.
- kas ir saistošā izziņa par izcelsmi (SII) un kā tā darbojas, kad izdota.

2 Izcelsme - ievads

- Izmantojot metaforu, starptautiskās tirdzniecības preču izcelsmi var salīdzināt ar cilvēku identitāti vai valsts piederību.
- Ir divu veidu izcelsme:
 - **Nepreferenciālu preču izcelsmi** izmanto, lai noteiktu to produktu izcelsmi, uz kuriem attiecas dažādi pasākumi vai tiek piemērotas tarifa kvotas.
 - **Preferenciāla izcelsme** piešķir konkrētas tarifa priekšrocības precēm, kuras tirgo starp valstīm, kuras ir piekritušas šādiem nosacījumiem vai, ja viena puse šādas priekšrocības ir piešķīrusi autonomi. Ieguvumi parasti ietver ievēšanu, piemērojot samazinātu likmi vai atbrīvojumu no nodokļiem.
- Tā kā visām precēm vienmēr ir nepreferenciāla izcelsme, tām var būt arī preferenciāla izcelsme, ja pastāv priekšrocību režīms

2.1 Izcelsmes noteikšana

- Izcelsmi var piešķirt pilnībā iegūtiem produktiem vai pārstrādātiem produktiem.
- Noteikumi pilnībā iegūtu produktu vai pārstrādātu produktu izcelsmes noteikšanai ir noteikti ES tiesību aktos vai īpašos protokolos attiecībā uz izcelsmes noteikumiem. Preces ar preferenciālu izcelsmi var atšķirties no precēm ar nepreferenciālu izcelsmi.

2.2 Saraksta noteikumi

- Saraksta noteikumi ir saraksti attiecībā uz apstrādi un pārstrādi, kas jāveic nenoteiktas izcelsmes izejvielām, lai saražotais izstrādājums iegūtu noteiktas izcelsmes statusu.

- Noteikumi, kas tiek piemēroti precēm, balstās uz preču klasifikāciju harmonizētajā sistēmā (HS). Tāpēc, lai varētu noteikt, kāda apstrāde jāveic konkrētajam produktam, ir nepieciešams zināt tā klasifikāciju.

2.3 Izcelsmes apliecinājums

- Izcelsmes apliecinājums ir dokumentārs pierādījums, kas dod muitai apstiprinājumu, ka preces nāk no konkrētas valsts vai teritorijas.
- Ja kāds vēlas gūt labumu no tirdzniecības pasākumiem, kas saistīti ar preču preferenciālu izcelsmi, ir jāuzrāda izcelsmes apliecinājums.

2.4 Saistoša izziņa par izcelsmi (SII)

- SII lēmums ir muitas lēmums, kurš tā īpašniekam sniedz tiesisku noteiktību saistībā ar preču izcelsmes noteikšanu.
- Uzņēmējs SII var pieteikties, lai iegūtu lēmumu kā par nepreferenciālu, tā arī pat preferenciālu izcelsmi.
(Skatīt 6. sadaļu)

2.5 Administratīvā sadarbība

- Lai muitas iestāde varētu pārbaudīt preču izcelsmes statusu, ar tirdzniecības partneriem ir noslēgti nolīgumi par administratīvo sadarbību.
- Tie ietver informācijas apmaiņu starp kompetentajām iestādēm.

3 Nepreferenciālas izcelsmes noteikumi

3.1 Kāpēc nepieciešams noteikt nepreferenciālu izcelsmi?

- Nepreferenciālu izcelsmi izmanto, lai **piemērotu visu veidu pasākumus**, tai skaitā, antidempinga maksājumus, kompensācijas maksājumus, tirdzniecības embargo, tirgus aizsardzības pasākumus, ...

3.2 Nepreferenciālas izcelsmes noteikšana

- **Pilnībā iegūtas:** Preces, kas pilnībā iegūtas vienā valstī vai teritorijā, uzskata par šīs valsts vai teritorijas izcelsmes precēm.
- **Pārstrādāti produkti:** Precēm, kuru ražošanā ir iesaistīta vairāk nekā viena valsts vai teritorija, par izcelsmes valsti uzskata valsti vai teritoriju, kurā ir notikusi to **pēdējā būtiskā un ekonomiski pamatotā** pārstrāde vai apstrāde uzņēmumā, kas aprīkots atbilstoši šim nolūkam.

3.3 Nepreferenciālas izcelsmes saraksta noteikumi

- Saraksta noteikumi, kas piemērojami pārstrādātu preču nepreferenciālas izcelsmes noteikšanai ir izklāstīti DA 22-01. pielikumā.

3.4 Nepreferenciālas izcelsmes apliecinājums

- Produktiem var būt vajadzīgs izcelsmes apliecinājums, lai gūtu labumu no konkrētu īpašu nepreferenciālu ieviešanas režīmu, piemēram, tarifu kvotu, piemērošanas.
- Izcelsmes apliecinājums ir **izcelsmes sertifikāts** (ĪA 22-14. pielikums), ko izsniegusi izcelsmes valsts kompetentā iestāde vai uzticama aģentūra.

- Visos pārējos gadījumos nav jāsniedz sistemātisks izcelsmes apliecinājums, bet gan tikai pēc muitas dienestu pieprasījuma, veicot pārbaudes pasākumus.

3.5 Administratīvā sadarbība

- Administratīvā sadarbība attiecas tikai uz īpašu pasākumu piemērošanu. Šie īpašie pasākumi tiks piemēroti tikai tad, ja ir izveidota administratīvā sadarbība un tiek sniegta šāda informācija:
 - Izcelsmes sertifikātu izdevēju iestāžu nosaukumi un adreses (skatīt 3.4. punktu), kā arī zīmogu paraugi, ko izmanto šīs iestādes;
 - Valsts iestāžu nosaukumi un adreses, kurām sūtīt pieprasījumus izcelsmes sertifikātu turpmākai pārbaudei.

4 Preferenciālas izcelsmes noteikumi

4.1 Kāpēc nepieciešams noteikt preferenciālu izcelsmi?

- Preferenciāla izcelsme **var piešķirt konkrētas tarifa priekšrocības** precēm, ko tirgo starp valstīm. Atcerieties, ka šajā gadījumā **starp ES un tirdzniecības partneri** ir jābūt preferenciālam režīmam.

4.2 Preferenciālas izcelsmes noteikšana

- **Pilnībā iegūts:** Pilnībā iegūta izstrādājuma jēdzienu jāpārbauda noteiktos protokolos.
- **Pārstrādāti produkti:** precēm jābūt **pietiekami** pārstrādātām, lai tās iegūtu izcelsmes statusu. Jēdziens "pietiekami" vai "nepietiekami" apstrādāts jāpārbauda noteiktos protokolos.

4.3 Saraksta noteikumi preferenciālai izcelsmei

- Saraksta noteikumi, kas piemērojami, lai noteiktu pārstrādāto preču preferenciālo izcelsmi, ir īpaši noteikti katram preferenču režīmam un ir **norādīti saistītajos izcelsmes noteikumu** protokolos

4.4 Pielaišanas noteikumi attiecībā uz preferenciālu izcelsmi

- Nosakot preferenciālo izcelsmi, papildus saraksta noteikumiem, var piemērot arī pielaišanas noteikumus. Tas ļauj ražotājiem **izmantot nelielu apjomu** nenoteiktas izcelsmes **materiālu**. Tomēr to nevar izmantot, lai pārsniegtu saraksta noteikumos norādītos apjomus. Vēlreiz jāuzsver, ka katram preferenču režīmam ir īpaši pielaišanas noteikumi, kas norādīti attiecīgajos izcelsmes noteikumu protokolos.

4.5 Kumulācija

- Kumulācija ir termins, ko izmanto, lai aprakstītu sistēmu, kas ļauj noteiktas izcelsmes produktus no valsts A tālāk apstrādāt vai pievienot produktiem ar valsts B izcelsmi, it kā tie būtu ar valsts B izcelsmi.
- Šajā gadījumā produktiem nav jābūt "pietiekami" apstrādātiem, kā noteikts saraksta noteikumos. Tomēr tiem ir jāpārsniedz jēdziena "nepietiekama" apstrāde nosacījumi.
- To var piemērot tikai tad, ja valstīm ir identiski izcelsmes noteikumi.

- Divpusējā kumulācija ir pamata kumulācijas veids, kas ir kopīgs visiem preferenču režīmiem. Citi kumulācijas veidi ir, piemēram, diagonālā, reģionālā, pilnā un paplašinātā kumulācija.

4.6 Transporta noteikums

- Ja produkts tiek eksportēts no eksporta valsts uz importa valsti, tas saglabās noteiktas izcelsmes statusu, ciktāl tiks ievēroti daži ar transportēšanu saistītie noteikumi. (Vai ir atļauts tranzītā šķērsot trešo valsti, ir atļauta sūtījumu sadalīšana, kādi tranzīta vai nepārstrādāšanas pierādījumi ir vajadzīgi, ...)
Šie noteikumi sīkāk ir noteikti īpašo preferenču režīmu izcelsmes noteikumu protokolos.
- Attiecībā uz VPS, noteikumi tiek balstīti uz principu, kas neattiecas uz izmaiņām, ļaujot uzglabāt un sadalīt sūtījumus tranzīta valstī

4.7 Preferenciālas izcelsmes apliecinājums

- Izcelsmes apliecinājums ir tāds, kā noteikts īpašajos preferenču režīmos.
- Tie var būt vai nu **izcelsmes sertifikāts**, ko izsniegusi izcelsmes valsts kompetentā iestāde vai **paziņojumi par izcelsmi**, ko sagatavojis pats eksportētājs.

4.8 Administratīvā sadarbība

- **Administratīvā sadarbība ir kopīga visiem preferenciālas izcelsmes režīmiem.** Tas ir pamats sadarbībai starp partnervalstu kompetentajām iestādēm. Tas ļauj tām pārbaudīt, vai noteikumi tiek pienācīgi piemēroti

5 Preferenciālo režīmu veidi

5.1 Vienpusējie tirdzniecības nolīgumi

- Ar vienpusējiem tirdzniecības nolīgumiem, Eiropas Savienība piešķir preferences jaunattīstības valstīm, nodrošinot piekļuvi Savienības tirgum, pazeminot tarifu likmi vai nodrošinot bez tarifu piekļuvi. Preferenču režīms nav savstarpējs

5.1.1 Vispārējā preferenču sistēma (VPS)

- **Eiropas Savienības pārskatīto VPS** nosaka regula Nr. 978/2012. VPS shēma, ko piedāvā dažādas donorvalstis un to izcelsmes noteikumi būtiski atšķiras. Piemēram, precēm, kas atbilst ASV VPS nosacījumiem, nav obligāti jāatbilst ES VPS nosacījumiem.
- Grozītā preferenču shēma paredz trīs galvenos režīmus:
 - **Standarta/ vispārējais VPS** režīms: piedāvā **daļēju vai pilnīgu tarifu atcelšanu** divām trešdaļām visu kategoriju precēm.
 - **VPS+**: piedāvā **pilnīgu tarifu atcelšanu** būtībā to pašu produktu kategorijām, uz kurām attiecas vispārējais režīms.
 - Viss, izņemot ieročus (**EBA**): piešķir **vismazāk attīstītajām valstīm (VAV) beznodokļu un bezkvotu piekļuvi visiem produktiem, izņemot ieročus un munīciju.**

- Kā izcelsmes apliecinājumu eksportētājam jāsniedz **paziņojums par izcelsmi**. Eksportētājam jābūt "reģistrētam eksportētājam" (**REX**). Tas nozīmē, ka viņam jābūt izcelsmes valsts kompetentās iestādes reģistrētam REX sistēmā. Dažos gadījumos pārejas periods ļauj saņēmējvalstīm līdz 2020. gada jūnija beigām turpināt izmantot A veidlapas izcelsmes sertifikātu.

5.1.2 *Autonomie tirdzniecības pasākumi (ATP)*

- Eiropas Savienība izmanto dažādus **autonomos tirdzniecības pasākumus**, lai piešķirtu priekšrocības **uz laiku** dažādu kategoriju valstīm, ņemot vērā konkrēto situāciju šajās valstīs. Piemēram, viens no šādiem autonomo tirdzniecības pasākumu veidiem tiek piedāvāts Rietumbalkānu valstīm.

5.1.3 *Aizjūras zemes un teritorijas (AZT)*

- Aizjūras zemes un teritorijas nav daļa no Savienības muitas teritorijas. Tomēr tās ir **konstitucionāli saistītas** ar četrām dalībvalstīm (Dānija, Francija, Nīderlande un Apvienotā Karaliste).
- Eiropas Savienība piešķir **vienpusējas tirdzniecības priekšrocības visiem produktiem** kuru izcelsme ir AZT. Definējot izcelsmes jēdzienu, **AZT uzskata par vienu teritoriju**.
- Izcelsmi var apliecināt ar preču pārvadājumu sertifikātu EUR.1 (izsniedz izcelsmes valsts kompetentā iestāde)

5.2 *Divpusējie un daudzpusējie nolīgumi*

- Komisija Eiropas Savienības vārdā ved sarunas par divpusējiem un daudzpusējiem tirdzniecības nolīgumiem ar ārpus kopienas valstīm
- Vairākums Eiropas Savienības daudzpusējo tirdzniecības līgumu tiek koordinēti caur Pasaules Tirdzniecības organizāciju (PTO).
- Brīvās tirdzniecības nolīgumi (FTA) var būt divpusēji vai daudzpusēji atkarībā no iesaistīto valstu skaita.

6 *Saistoša izziņa par izcelsmi (SII)*

6.1 *SII lēmuma pieņemšana*

- Lai pieteiktos SII, uzņēmējam ir **jāiesniedz pieteikumstajām** muitas iestādē, **kurā** viņš ir **reģistrēts** vai, **kurā** SII lēmums tiks **izmantots**.
- Muitas dienests pārbaudīs, vai uzņēmējam ir derīgs EORI numurs un vai pieteikums attiecas uz paredzēto SII lēmuma izmantošanu vai muitas procedūras izmantošanu.
- Pieteikums netiks pieņemts, ja jau iepriekš ir saņemts identisks pieteikums, ko iesniedzis pats pieteikuma iesniedzējs vai šāds pieteikums ir iesniegts pieteikuma iesniedzēja uzdevumā.
- Ja būs nepieciešama papildu informācija, pieteikuma iesniedzēju lūgs to iesniegt.
- Ja ir izpildīti visi nosacījumi, muitas iestāde pieņem lēmumu un par pieņemto lēmumu informē pieteikuma iesniedzēju.

- SII lēmums ir saistošs visu dalībvalstu muitas iestādēm, kā arī lēmuma turētājam. SII lēmums ir derīgs ne ilgāk kā 3 gadus no dienas, kad lēmums stāties spēkā.

6.2 Lēmumu par saistošu informāciju pārvaldība

- Pēc tam, kad ir pieņemts SII lēmums, to var atcelt, atsaukt vai atzīt par spēkā neesošu pirms tā 3 gadu derīguma termiņa beigām. SII lēmumu nevar grozīt.
- **Atcelt**SII lēmumu:
 - SII lēmums tiks atcelts, ja tas tika pieņemts, pamatojoties uz nepatiesu vai nepilnīgu informāciju, ko sniedzis pieteikuma iesniedzējs.
 - Lēmuma turētājam ir tiesības tikt uzklautam pirms SII lēmums tiek atcelts.
 - Anulētais lēmums ir spēkā no dienas, kurā sākotnējais lēmums stājās spēkā.
- **Atzīt par spēkā neesošu:**
 - SII lēmumi zaudē spēku:
 - ja tas vairs neatbilst likumā noteiktajām normām, jo ir pieņemta jauna regula vai noslēgts jauns nolīgums;
 - ja tas vairs nav saderīgs ar Nolīgumu par izcelsmes noteikumiem, kas izveidots PTO vai ar paskaidrojumiem, vai izcelsmes atzinumu, ko pieņem minētā nolīguma interpretācijai
 - SII lēmums vairs nebūs spēkā brīdī, kad tas vairs neatbilst likumdošanai.
- **Atsaukt**SII lēmumu:
 - SII lēmums tiks atsaukts, ja tas vairs nav saderīgs ar Eiropas Savienības Tiesas spriedumu.
 - Lēmuma turētājam ir tiesības tikt uzklautam pirms SII lēmums tiek atsaukts.
 - Atsaukšana stājas spēkā dienā, kad sprieduma rezolutīvā daļa tiek publicēta Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.
 - Komisija var pieņemt lēmumus, pieprasot dalībvalstīm atsaukt SII lēmumus, lai nodrošinātu pareizu un vienotu preču izcelsmes noteikšanu.
- **Pagarināt izmantošanas termiņu, ja**SII lēmums tiek atsaukts vai atzīts par spēkā neesošu
 - Lēmuma turētājam ir tiesības pieprasīt pagarinātā izmantojuma laikposmu. Koncesijas mērķis ir ļaut uzņēmējiem izvairīties no negatīvu apstākļu ietekmes, pār kuriem tiem nav kontroles. Pagarināto izmantojumu nepiemēro, ja SII lēmums attiecas uz precēm, kuras paredzēts eksportēt

Atcerieties, ka šis ir īss un parocīgs kopsavilkums, kas ietver vissvarīgāko kursa informāciju. Par autentiskiem uzskatāmi tikai Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī publicētie Eiropas Savienības tiesību akti. Komisija neuzņemas nekādu ar apmācību saistītu atbildību vai saistības.